

jo gotovo še deset let ne bo. Najbolje je cesto razdeliti, da vsak svoj kamp dobí; pri cestah je pa tudi treba oglednika in voditelja, ki sam razume cestno delo, da je cesta dosti široka in terdna. Naj pa že delajo cesto čez Gerovo ali pa čez Kolpo na Čubar, da bi saj le ena hitro dodelana bila — akoravno ste obedve potrebne — da bi tako Horvaško s Kranjskim in Notranjskem kmali zvezano bilo, kar je velika potreba. Te ceste si želijo Horvatje, pa tudi mi Kranjci zlasti Ložanje, ker bi bila za one in za nas silno koristna; pripeljala bi nas bližej Karlovca, od kodar toliko žita na Kranjsko pride; lahko bi ga potem cenejše kupovali.

V Čubranskem okrogu je šest fará: Prezid, Terstje, Gerovo, Hrib, Čubar in Plešče. Slovita je tudi Božja pot na gori nad Gerovim v čast materi Božji. Tukaj ob shodih vidiš šege in navade naših bratov Horvatov; vidiš dosti pobožnosti, dosti pa tudi smešnosti. Vidil sem, kako je trudna stara babela v čast majki Božji tancala, ko je drug možicelj na meh tudlov; pa tudi godci se nahajajo na tej Božji poti, ki jo po dokončani cerkveni službi režejo, da je kaj, mladina pa vse sploh tanca ali pleše in raja. Ali niso to še ostanki ajdovskih časov, kakor je še marsikaj družih? Dragotin.

Solnčno merknjenje 18. dan t. m.

„Novice“ so le bolj poverh omenile v 25. listu solnčnega mraka, ki bo 18. dan t. m. Morebiti utegnem častitim bravcom ustreči, ako jim to prikazen nekoliko bolj natanko popišem.

Znano je, da luna v svojem teku okoli zemlje je včasih bližej, včasih pa delj od nje. Najbližej zemlje bo luna 20. dan t. m. ob osmih zvečer, torej bo 18. dan t. m. precej blizo nje; nasproti pa bo solnce tačas skorej najdalje od nje (najdalje je bil prvi dan tega mesca). Zato bo lunina senca, po nekterih krajih, postavimo, na Španjskem in Algierskem, zemljo popolnoma zadela, ali drugač rečeno: solnce bo ljudem po Španjskem in Algierskem popolnoma merknilo. V deželah, ki leže bolj proti severju, pa se bo vidil svitel rob ali krajec solnca, to je: solnce bo za te kraje merknilo le nekoliko.

Pri nas bodo tri četerti solnca zakrite; le ena četert bo svetla.

Mrak ali temota bo vendar tolika, če bo jasno in bodo okoljsine sicer ugodne, da se bodo vidile nekatere večje zvezde, posebno pa: Venera, Merkur, Jupiter in Saturn, kakor so bile „Novice“ že povedale, in sicer tako-le: Prec pod solncem, pa nekoliko na levo bo Venera ali Večernica, — vstric solnca, pa še enmalo bolj na levo kot Venera bo Jupiter, — za več stopinj (gradov) na levo od solnca bo Merkur, in nad njim pa spet še bolj na levo se bo vidil Saturn.

Pri tej priložnosti bomo morebiti tako srečni, da bomo vidili med drugimi zvezdami tudi Merkurja — zvezdo, katero je vidil le malokdo izmed nas s prostim očesom. Merkur se pa navadno ne vidi s prostim očesom zato, ker je tako blizo solnca, da ga nam prikrivajo solnčni žarki. 18. dan tega mesca se nam bo pa Merkur vidil deleč od solnca, ravno na poti, ustopiti se med solnce in zemljo. Tedaj se bo ta dan lahko ogledaval.

Solnce bo pri nas začelo merkniti nekoliko minut po treh popoldne, konec pa bo ob petih.

Slovenščina in srednje učilišče v Mariboru.

Srečen narod, čegar minulost razkriva slavno zgodovino, čegar prededi so junaški se borili za svoje ognjišče sovražnike v beg naganjaje! Na njihovih gomilah pozni unuki iskreno verstnikom razkladajo njih blage in hrabre dela, domoljubje vzajemno budé in za delo je unemajo. Akoravno je Kosovo uternilo leščečo zvezdo serbskega carstva,

— akoravno je Bela gora zlomila česko desnico; vendar so take važne zgodbe netilo, ki krepé rodoljubje. Slovencom ozrevšim se v daleko preteklost tesne zemljice se razgrinja gnjusna kervoločnost vzhodnih divjakov, ki so curkoma napajali naše tla z domačo kervjo, sožigaje česar se je iskra lotila, pokončovaje in moré kar se je le gibalo. Mnogo truda se je prizadjalo, sovsema zadušiti naš živelj; zeló umetno se je sicer osnovalo po 10. velikemu serpanu nas ponemčiti,*) kar je res nekoliko sadú porodilo; al človek obrača, Bog oberne! Božja vsemodrost ni dovolila, da se mirno in krepko ljudstvo iz pozorišča zbije. Nismo imeli knezov, ne boljarov, ne učenih mož za svojo reč, ne učilnic domačih, pa vendar smo se ohranili do sega dob, čeravno se je število prece skercilo — cerkev in kmet sta ostala naša zvesta branivca. Imenitna gospôda iz naroda izšedša je tujstvo božala, domarje tlačila; učilnice so nam po naših krajih malo pomagale, kvarile pa dosti dosti, ker so bile preveč nemška propaganda. Nikdo tedaj našemu ljudstvu ne oponašaj, da ni omikano, da se je zanemarilo. Smo li sami si tega krivi?

Ne vesljaje dalje po tako kalnem morji se podurnem v mariborsko srednje učilišče hoté na beli dan potegniti, koliko in kako je dosle slovenščini pomagalo.

Že stotina let se je pogreznila, kar je srednje učilišče osnovano v Mariboru. Knez in vladika solnogradski, ko per-vostolnik, je dovolil leta 1757, da se jezuiti naselijo v Maribor priloživši, da med misijonarji (štirji so bili) saj dva slovenski znata. Po takem so se nekđaj še tujci likonosci učili naše besede; — sedaj pa nevedneži našega jezika čertijo vse, kar je naše; takih ljudi jaz ne bi imenoval „likonosci“! Jezuiti so že drugo leto napravili četiri latinske razrede. O. Becker Štefan, piarist in učnik od leta 1784—1791, se je naučil, čeravno terd Švab grüncburžki, tako dobro slovenske besede, da je večkrat v slovenski cerkvi pri sv. Petru in v Kamci prazniške govore govoril, občeno pohvalo si pridobil. Marsikter naših slovenskih verstnikov višjih in nižjih slišé take čudeže si svobodno lice zagerne, ako v tem kaj sramožljivosti imamo. — Leta 1791 je o končni svetečnosti Emenčev Jože govoril o prednostih in koristi slovenskega jezika. V novejši dobi se je menda trikrat o taki priložnosti po slovenskem kaka pesem govorila, inachi pa so takošni govori nemški, kar sl. ravnateljstvo določi. — Leta 1794 se je dvajset štipendij iz cerkvene matice določilo takim gimnazijskim učencem, ki bi se ob svojem dobro slovenščine bili naučili, tako, da bi bili prikladni za duhovništvo. Zato je bila vsako leto določena pismena skušnja, katero je od te dobe do l. 1804 Kavčičev Andrej mestni župnik vodil. — Kasneje so se te skušnje opustile, ker so tudi štipendije za množecih se v Gradcu bogoslovcov voljo nekaj posehnole, nekaj inam tekli. Župniki tudi mestni so na noge pomagali naši reči pospešuje njeni napredek; pozneje pa so zlasti poslednji počeli tujstvu ugodno in mehko postiljati; žive priče tega so glavne in samo po imenu narodne učilnice, propovedi pri rani Božji službi za slovensko družino, osebujno pa pripravišče, odkodar bi imeli narodni učniki prihajati. Ah, Kavčiči, kde ste!

Toliko se doslej vé o slovenščini v mariborskem srednjem učilišču; odslej pa molčijo letniki do leta 1849. Res je, da so od one dobe odtod do 48. leta najsvetlejše zvezde našega slovstva na svetlo prišle; pa zato ne gré hvala učilišču, temoč osobnemu trudu, skerbi in veleumu, ki je razmero uvažil in pomagal iz kaluže se izkopavšim pravi pot nastopiti; učništvo je, kolikor smo pozvedili, nekavno delalo. Taki možje se mi zdijo kakor plinske peči, ki svetilo delijo svetilnikom po ulicah razstavljenim, tote pa je treba gojiti in ravnati.

*) Dr. Weiss „Geschichte der Steiermark“ v „Ein treues Bild des Herzogthums Steiermark“ na strani 431 §. 483 „Germanisirung unseres Landes“.